

A VALENCIAI „ZÖLD FOLYAM” JÖVŐJE

A TURIA PARK ÉS A VÁROSI ZÖLDINFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSE

GREEN NETWORK DEVELOPMENT IN VALENCIA

THE TURIA PARK AND THE URBAN GREEN INFRASTRUCTURE

SZERZŐ/BY:
ADORJÁN ANNA

ABSZTRAKT

A Földközi-tenger partján fekvő Valencia sok érdekességet rejt tájépítész- és város-tervezőszemmel vizsgálva. Az első pillantásra feltűnő vegetációs különbségen kívül érezhetően több és funkcionálisan gazdagabb a városi zöldhálózat.¹ Ennek oka részben a város múltjában, részben az elmúlt fél évszázad várospolitikai döntéseiben keresendő. Az a felismerés, hogy a korábbi döntések jó hatással vannak a város lakóinak életére, arra sarkalja a tervezőket és döntéshozókat, hogy az európai trendnek megfelelően a 'zöld várost' célozzák meg, és élhető városi környezetet teremtsenek, bár a döntések és a megvalósulás között ugyanazok a nehézségek állnak, mint amiket Magyarországon is tapasztalhatunk.

Számba véve a zöldhálózat alakulása szempontjából fontos állomásokat, a város és a városfejlesztés fordulópontjait és a most körvonalazódó terveket, a tanulságok a városi tájépítészet jelentőségének erősödését jelzik.

VALENCIA TÉRSÉGI SZEREPE ÉS TÁJSZERKEZETI ADOTTSÁGAI

Valencia városa egyben a róla elnevezett régió központja közel 800.000 lakossal, Madrid és Barcelona után a harmadik legnagyobb város Spanyolországban. A Földközi-tenger menti ún. „sun belt” gazdasági tengely legnyugatibb pontja, a fővároshoz legközelebb eső és ezért is rendkívül jelentős kikötővel.² A várost a rómaiak alapították a Turia folyó mellett

¹ Zöldhálózat: korlátozások nélkül, vagy részbeni korlátozással mindenki számára hozzáférhető, meghatározó növénystruktúrával rendelkező terek rendszere, forrás: Almási Balázs, *A zöldhálózat tervezés metodikai fejlesztése Budapest peremterületének példáján Budapesti Corvinus Egyetem, Tájépítészet és Döntéstámogató Rendszerek Doktori Iskola, doktori disszertáció 2007 p.15*
² VALENCIA: CIUDAD VERDE. Hacia un desarrollo sostenible. Arq. Juan Antonio Altés Martí. 2010

ABSTRACT

Valencia, lying on the side of the Mediterranean Sea, stores many features of interest from an urban planner's or landscape architect's aspect. Beside the obvious differences to Budapest in terms of fauna, the city's green network¹ is clearly large and rich. This partly stems from the city's history, and partly from the urban-political decisions that have been made in the past half century. Recognizing that the previous decisions had a positive effect on the residents' lives prompted the leaders of city to aim for establishing a "green city", following the European trends, and establish a life-friendly habitat. However, similarly to the situations experienced in Hungary, there are obstacles between the decisions and the implementations thereof. Viewing the important phases in terms of green-network building, the turning points of city and its development and the plans taking shape presently, the learnings mark an uprise in the significance of urban landscaping.

REGIONAL ROLES AND LANDSCAPING FEATURES OF VALENCIA

Valencia is the accordingly named region, Valencia's, center with some 800,000 residents, making it the third largest city of Spain behind Madrid and Barcelona. It is the westernmost point of the so-called Sun Belt, along the Mediterranean, equipped with the closest, and thus most significant port related to the capital, Madrid.² The city was established by the Romans, erecting it along the river Turia in 138 B.C., but later was under Arab supervision. During Christianity's rise it was melted into the kingdom of Aragon and has always retained itself as a significant and mass-inhabited city.

Valencia owes its existence to the Turia river, providing a natural border

to it, which was only exceeded in the 20th century (Fig. 1). The river's water had been used for irrigation since the early stage of city developments until the Moorish laid down a canal system. The river's inflow, however, had been somewhat extreme: in the dry season the riverbed served as a pasture for grazing animals, while in wet seasons the river flooded. Due to seasonal floods, the river's stone bankings and stone bridges were started to be built.³ The historical city center lies 3 kilometers from the seashore, on the former shores of the Turia. Until the beginning of the 19th century the city, as its surrounding towns – such as the seaside fishing village and the port –, were all operating as independent settlements. By the end of the 19th century, however, the significant growth of the urban areas had made its impact on the area as well; similarly to other large cities Valencia and its nearby small towns were united and its administrative region was formed, still unchanged today.

In the 20th century, during the time of civil war and dictatorships Valencia was under blockade for a length of time, however, it did not witness as many shocking events as the capital did, or what the resisting cities and towns in conflict zones had to endure.

The great flood in 1957 brought forward enormous changes in the life of Valencia. The river, which built up from barely a stream, washed away bridges and buildings. A devastation, which is comparable with the icy flood in Budapest, caused heavy damages in the outskirts' gardens and in the built-in areas alike (Fig.2). The buildings that were destroyed by the flood have been rebuilt, thus the density of the city's architectural fabric was retained. Constructions have become even more frequent in the '80s, as a result of the rush of building residential real-estate.⁴

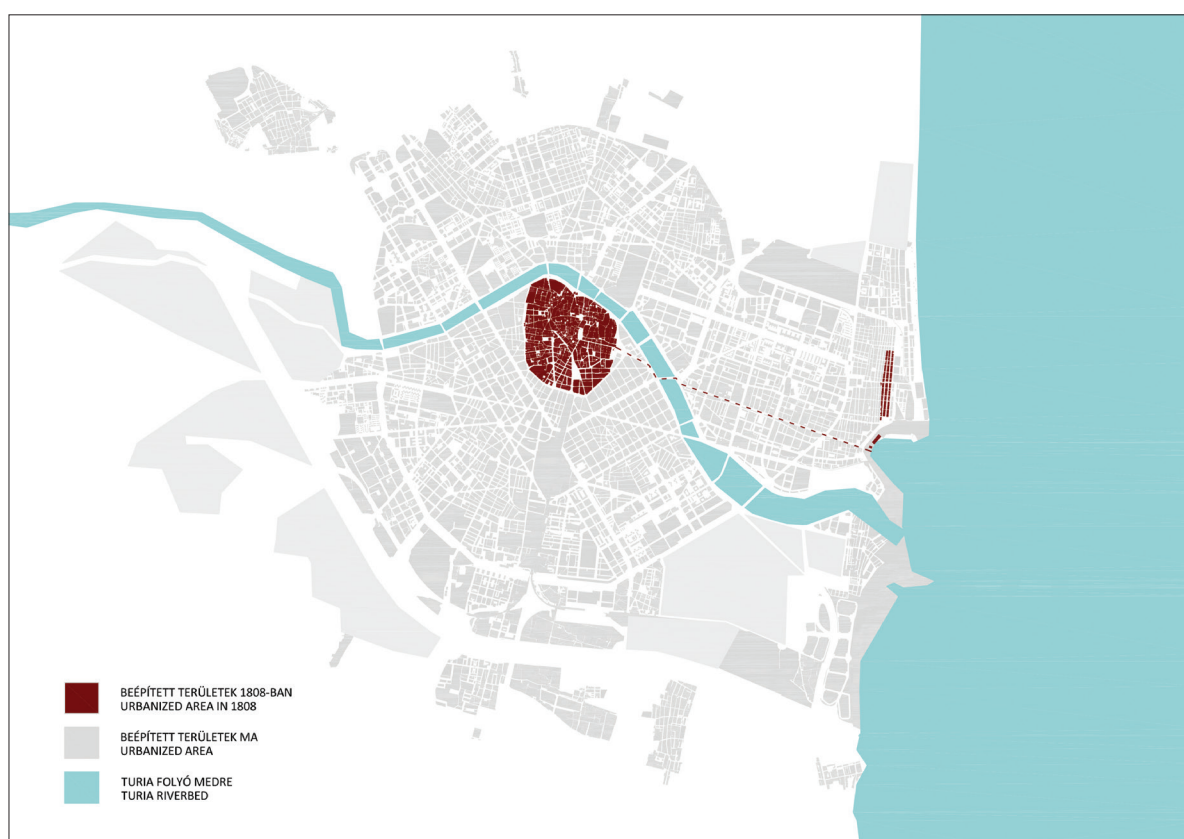
As part of flood emergency plans, the city decided to deter the river south

¹ *Green network: areas that are planted with a defined structure of plants, and as public spaces, are available to everyone with partial limitations or without any limitations: Balázs Almási, the Methodical development of green network through an example of Budapest's outer districts. PhD dissertation 2007 p:15*

² *VALENCIA: CIUDAD VERDE. Hacia un desarrollo sostenible. Arq. Juan Antonio Altés Martí. 2010*

³ *From the city's stone bridges today the Puente de la Trinidad, the Real, the Serranos and the el Mar continue to exist*

⁴ *Temes Cordovez, Rafael Ramón "VULNERABILITY ASSESSMENT OF URBAN INTEGRAL THE CASE OF THE CITY OF VALENCIA" in Obsolescence and Renovation - 20th century housing in the new millennium CONFERENCE, Architecture_MPS; Universidad de Sevilla, Spain: 14–15 December, 2015*

i.e. 138-ban, majd arab fennhatóság alá került; a kereszténység térhódítása idején az Aragón királysághoz tartozott, s mindvégig jelentős lakott hely, város volt.

Valencia a Turia folyónak köszönheti létezését, ez a folyó határolta a várost, és ezt a határt csak a 20. században lépte át (1. ábra). A Turia vizét a városfejlődés korai idejétől kezdve öntözésre használták, míg a mókrok csatornarendszert építettek ki. A folyó vízhozama azonban meglehetősen szélsőséges volt. Száraz időszakban a mederben is legeltettek, míg máskor a víz megáradt. Az időszakos árvizek miatt a 16. században kezdték el a folyó kő partfalait, kőhidait építeni.³ Maga a történelmi városközpont a tengerparttól három kilométerre fekszik, a Turia egykori partján. A 19. század elejéig a város és a környező kisvárosok, többek között a tengerparti halászfalu és kikötő is önálló településként működött. A 19. század végére a városi térségek jelentős növekedése ide is elért, több nagyvároshoz hasonlóan Valencia és a környező kis-

települések egyesültek, és kialakult a település mai közigazgatási területe.

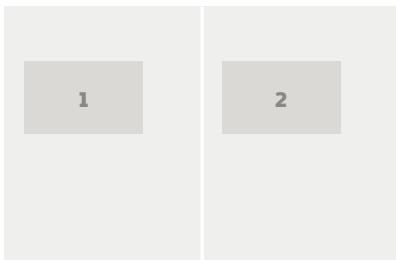
A 20. században a polgárháború és diktatúrák idején Valencia sokáig blokád alatt volt, de mégsem érte annyi megrázkódtatás, mint a fővárost, vagy az ütközőzónában lévő, határközeleli vagy komolyabban ellenálló településeket.

Valencia életében az 1957-es áradás hatalmas változásokat eredményezett. A néhány óra alatt szinte a semmiből felduzzadt folyó hidakat, épületeket sodort el. A pusztítás a budapesti jeges árhoz hasonló mértékű volt, nagy károkat okozott a városkörnyéki kertekben és a beépített területeken egyaránt (2. ábra). Az áradás miatt elpusztult épületeket újjáépítették, a városi szövet sűrűsége megmaradt. A beépítés pedig tovább sűrűsödött a 80-as években, a lakásépítési láz következtében.⁴

Az árvízvédelem érdekében a város elhatározta, hogy a folyót a belvárostól délre elterelik, és egy új torkolatot alakítanak ki. A „Plan Sur”, vagyis Déli Terv nevű hatalmas beruházással az új meder

3 A város kőhidjaiból mára a Puente de la Trinidad, a Real, a Serranos és az el Mar maradtak fenn.

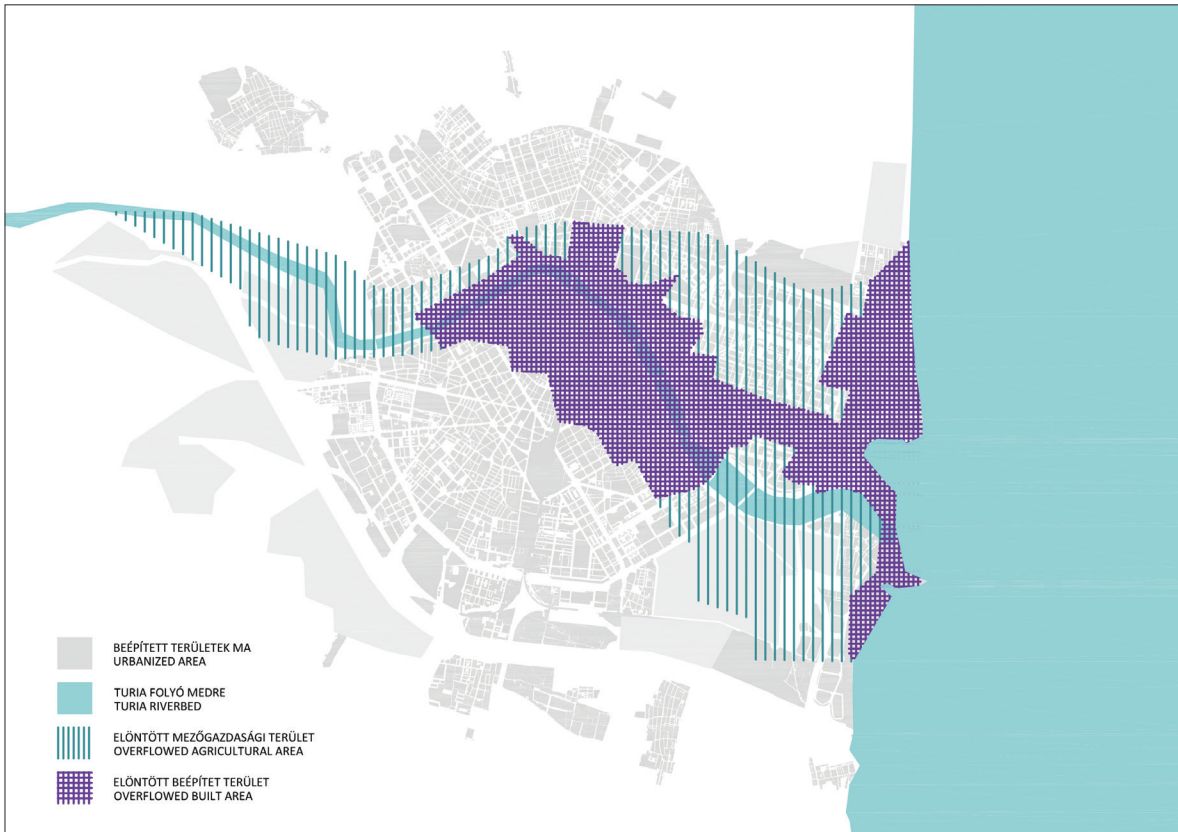
4 Temes Cordovez, Rafael Ramón “VULNERABILITY ASSESSMENT OF URBAN INTEGRAL THE CASE OF THE CITY OF VALENCIA” in *Obsolescence and Renovation - 20th century housing in the new millennium CONFERENCE*, Architecture_MPS; Universidad de Sevilla, Spain: 14–15 December, 2015

1. ábra/fig.:
Valencia város
kontúrja 1808-ban és
ma / The outlines of
Valencia in 1808 and
present day
(SAJÁT SZERKESZTÉS /
AUTHOR'S OWN WORK)

2. ábra/fig.:
Az 1957-es áradás által
érintett területek a
város mai
kiterjedésére vetítve /
The areas affected by
the flood of 1957,
projected on the city's

spread present day
- author's own work
(SAJÁT SZERKESZTÉS/
AUTHOR'S OWN WORK)

of the inner city, and there form a new estuary. The grandiose investment, “PlanSur”, or “south plan”, built the new channel, the dam and the city’s highway, which laid down the basics of the later-built ring road. Because of the modifications to the water system, the nearby areas, where conventional gardening was used, and the historic irrigation system were fragmented, rendering crop production impossible in many gardens.⁵

A PROGRESSIVE APPROACH - THE CITY DWELLERS’ HEALTH IS IMPORTANT

Deterring the river freed up areas, some 230 hectares, only to be left empty for two decades, as it was typical in the longer parts of the previous years. Two concepts were formed for utilizing the areas: firstly, a multi-lane road’s plans were drawn (Fig. 3), but because of the resistance of Valencia’s residents, finally the linear park concept was selected. In the second half of the 20th century, instead of the urban highway a “green

flow” concept was a progressive and generous decision. Following the legal procedures the building of the park on the dry riverbed was started in the ‘80s.

IN THE 2000S: RISE AND CRISIS

On the west side of Turia Park the newest developments connected large, new areas into the city’s green artery, the green flow. This is where the zoo, Bioparc, was established and one can find the Parque de Cabecera here, too. Thanks to this arrangement the park closely connects to the natural riverbed of the Turia, which is a protected natural reserve westward from the city border (Turia River National Park) and to its active touristic route (usable for horse riding, cycling and walking). On the east end of the park, closer to the Mediterranean, the border is the Ciudad de las Artes y las Ciencias, however, even the first plan (1988) discussed connecting the Marina Real

⁵ Tímea ÁRGYELÁN “Abandonment phenomenon in Europe” in *Acta Universitatis Sapientiae, Agriculture and Environment*

3. ábra/fig.:

Elképzelés a Turia medrének hasznosítására – gyorsforgalmi út látványterve /
A concept for utilizing the riverbed of Turia - the visual plan of the urban highway

(FORRÁS/SOURCE:
[HTTP://
125ANIVERSARIO.
AGUASDEVALENCIA.ES](http://125ANIVERSARIO.AGUASDEVALENCIA.ES))

és gát mellett városi gyorsforgalmi út is épült, amely megalapozta a későbbi körgyűrű vonalát. A vízrendszer módosítása miatt a városkörnyéki hagyományos kertművelésű területek és a történelmi öntözőrendszer fragmentálódott, sok helyütt a termelés is ellehetetlenült.⁵

ELŐREMUTATÓ VÁROSPOLITIKAI DÖNTÉS – A VÁROSLAKÓK ÉLETMINŐSÉGE A FONTOS

A folyó elterelésével felszabadult mintegy 230 hektárnyi terület jó két évtizedig üresen maradt, úgy, ahogy korábbiakban is az év nagy részében jellemző volt. Két elképzelés fogalmazódott meg a terület hasznosítására: először egy többsávos városi autópálya tervei készültek el (3. ábra), de a valenciaiak ellenállása miatt végül a lineáris park kialakítása mellett döntöttek. A 20. század második felében a városi autópálya helyett egy városi 'zöld folyó' terve előremutató és nagyvonalú döntés volt. A jogi lépések után a 80-as években kezdődött meg a volt folyómeder parkosítása.

A 2000-ES ÉVEK: FELEMELKEDÉS ÉS VÁLSÁG

A Turia park nyugati részén a legújabb fejlesztések újabb nagy területet kapcsoltak be a város zöld övezetét jelentő zöld folyamba, itt létesült a Bioparc nevű állatkert és a Parque de Cabecera. Ennek

köszönhetően a park szorosan kapcsolódik a Turia folyó természetes medréhez, amely a városhatártól nyugat felé védett természeti terület (Turia Folyó Nemzeti Park), és az abban kialakított aktív turisztikai (lovas-kerékpáros-gyalogos) útvonalhoz. A keleti, Földközi-tenger felé eső területén a park végét egyelőre a Ciudad de las Artes y las Ciencias jelenti, azonban már az 1988-as terven is szerepelt a park és a Marina Real Juan Carlos I. kikötő, illetve a tengerpart összekötése a Turia park meghosszabbításával. A zöldfelületek terén a Bioparc-Parque Cabecera megvalósításán kívül több kisebb megújítás készült, ám a nagyobb gazdasági erőt kívánó beruházások elmaradtak.

VALENCIA ZÖLDFELÜLETI RENDSZERE, A VÁROSI ZÖLDHÁLÓZAT ÉS A TURIA PARK

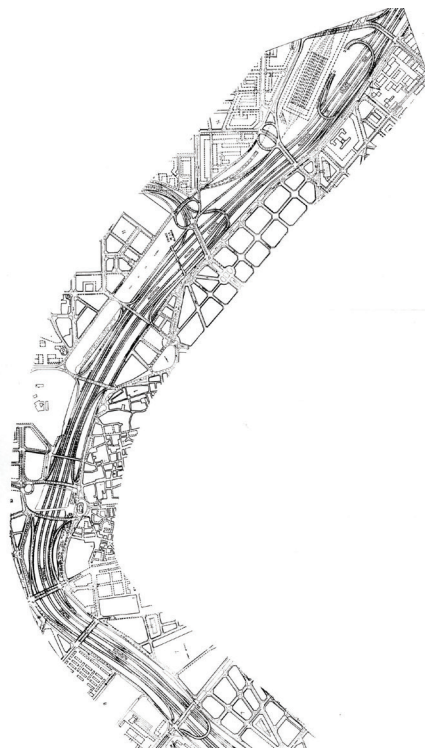
Spanyolországban a regionális függetlenség a területrendezési tervekben is jelentkezik, de szinte egységes az a szemléletváltozás, ami az elmúlt 10 évben Valenciát is jellemezte:⁶ a beépítések, új fejlesztések térbeli megfogalmazását megelőzi a zöldfelületi rendszer elemek kialakítása vagy védelme. Természetesen szerepet játszott a pozitív folyamatok erősödésében, hogy az építőipari beruházások a 2008-as gazdasági válságot követően visszaestek.⁷

A régió zöldfelületi rendszerterve a PLAN DE ACCIÓN TERRITORIAL DE INFRAESTRUCTURA VERDE Y PAISAJE

⁵ Timea ÁRGYELÁN "Abandonment phenomenon in Europe" in Acta Universitatis Sapientiae, Agriculture and Environment

⁶ VALENCIA: CIUDAD VERDE. Hacia un desarrollo sostenible. Arq. Juan Antonio Altés Martí. 2010

⁷ Szilágyi István: Spanyolország az Európai Unióban. Külügyi Szemle 2010. 3. sz. 33-66. o.

Juan Carlos I. port with the sea by elongating the Turia Park. Regarding green areas, aside from realizing the Bioparc-ParqueCabecera, other, smaller developments were also made, albeit the larger investments, requiring more economic input had not been made.

VALENCIA'S SYSTEM OF GREEN SURFACES, THE URBAN GREEN NETWORK AND TURIA PARK

In Spain, the regional independence also shows in landscaping plans, however, there is a nearly unified shift of perspective, one, which in the past 10 years is also a characteristic of Valencia: constructions and developments' physical implementation is preceded by the establishment of new, or protection of the already existing green surfaces.⁶ Naturally, a significant element ingredient of promoting the positive changes was the recess of the construction industry upon the financial crisis of

2008.⁷ "PLAN DE ACCIÓN TERRITORIAL DE INFRAESTRUCTURA VERDE Y PAISAJE DE LA COMUNITAT VALENCIA" was the region's green surface system plan. The plan contains the in-depth examination of the region's green surface system, as well as the evaluation thereof, and its development-preservation strategy. The strategic aims of the plan were to raise the competitiveness, based on the natural resources available; the careful consideration of the landscape's features and processes throughout the regional planning phases, and the coordination of various expert institutes' actions.

The system plan of the Valencia region's green surface areas records the different category protected areas and the networks of water courses in the city's vicinity (Fig. 4) The urban area is also influenced by the broader agricultural and agglomeration environments, as the city is bordered by vast plains. The chain of mountains surrounds the settlement beside the

6 VALENCIA: CIUDAD VERDE. *Hacia un desarrollo sostenible.* Arq. Juan Antonio Altés Martí. 2010

7 István Szilágyi: *Spain in the European Union.* *Külgügyi Szemle* 2010. 3. sz. 33-66. p.

DE LA COMUNITAT VALENCIA. A terv tartalmazza a térség zöldfelületi rendszereinek részletes vizsgálatát, értékelését és fejlesztési-megőrzési stratégiáját. A terv stratégiai célkitűzései: a természeti adottságokra alapozó versenyképesség növelése, a táji adottságok és folyamatok kiemelt figyelembe vétele a regionális tervezési folyamatokban és a különböző szakági intézkedések koordinációja.

Valencia régió zöldfelületi rendszerterve Valencia város térségében a különböző kategóriájú védett területek és vízforrások alkotta hálózatot rögzíti (4. ábra). A városkörnyékre a tágabb mezőgazdasági és agglomerációs környezet is hatással van, mivel a várost egy kiterjedt síkság övezi. A hegykoszorú 10-30 km-es távolságban veszi körbe a folyótorkolat melletti települést. A síkság jellemzően a tengerszint feletti 100 méteres magasságnál csatlakozik az Ibériai hegység lábához.

A zöldfelületi rendszer vonalas elemei a természetes és mesterséges vízfolyások medrei, amelyek a nyugati hegyláncból észak-nyugat - dél-kelet

írányban szelik át a Valenciái-medencét és érik el a Földközi-tengert. A terv 40 szabályrendszert rendel az értékes tájrészletek lehatárolásához.

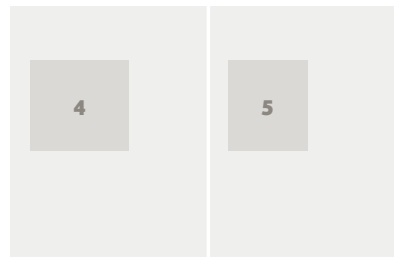
Valencia városkörnyékén összegezve a négy legfontosabb ökoszisztéma típus (5. ábra):

- Az Albufera Nemzeti Park délen (El Parque Natural de la Albufera)⁸
- Észak-nyugaton a Turia folyó Nemzeti park (El Parque Natural del Rio Turia)⁹
- A hagyományos kertgazdálkodási területek (La Huerta),¹⁰
- és a Földközi-tenger (Mar Mediterráneo)

A zöldfelületi rendszertervre épülő Valencia régió térségi területrendezési terve az 5/2014 (06.25.) határozatában rögzíti a stratégiában meghatározottakat (la Ley 5/2014 de Ordenación del Territorio Urbanismo y Paisaje de la Comunidad Valenciana). A terv és az NVDI térkép (6. ábra) összevetésével egyértelműen látszik, hogy a zöldfelületi rendszer (Infraestructura Verde) részét képező PlanSur keretében megépült

8 Az Albufera Nemzeti Park – A Valencia várostól délre található terület az édesvízű Albufera tó 21,120 hektáros területét és annak környezetét foglalja magába. A tavat csak egy homokpad választja el a tengertől, három csatorna köti össze az édes és a sós vizet, melyeknek környezetében változatos növény- és állatvilág alakult ki. A Nemzeti Park egész területére jellemző a nagy biodiverzitás, amellyel, hogy máig fennmaradt a hagyományos rizstermesztés, árasztásos művelés is. A természeti értékek és a rizstermesztés spanyol bölcsőjének bemutatására épülő turizmus jelenti a tó körüli települések fő megélhetési formáját.

9 Turia folyó Természetvédelmi terület – A Turia folyó eredeti medrét a városon kívül nem érintette a déli, torkolati szakasz elterelése, ez a természetközeli folyómeder 4,692 hektáron védett természeti terület. A térség öntözéses földművelésének köszönhetően a folyómeder ritkán van tele, azonban a nagy vízszint-ingadozás miatt a meder széles, amelyben az ártéri növényzet mellett zöld utat alakítottak ki.

4. ábra/fig.:

Valencia régió
zöldfelületi
rendszerterve
részlet - Planos de
ordinación PLAN DE
ACCIÓN
TERRITORIAL DE
INFRAESTRUCTURA
VERDE Y PAISAJE
DE LA COMUNITAT

VALENCIA / The
Valencia regional
green surface system
map - a segment
- Planos de
ordinación PLAN DE
ACCIÓN TERRITORIAL
DE INFRAESTRUCTURA
VERDE Y PAISAJE DE
LA COMUNITAT
VALENCIA

5. ábra/fig.:

A négy
ökoszisztéma / The
four ecosystems
(FORRÁS/SOURCE:
METAS Y
PROPUESTAS
ESTRATEGIA
TERRITORIAL
COMMUNIDAD
VALENCIA)

estuary from a distance of 10 to 30 km. The plains are likely to join into the Iberian mountains' feet at 100 meters above sea level. The linear elements of the green surface are the riverbeds of natural and artificial water courses; these stem from the western mountains in a north-west - south-east direction, dividing the Valencian basin, and joining the Mediterranean Sea. The plan allocates 40 rulesets to set borders between the valuable landscapes.

In the Valencian urban area the four most important ecosystems are (Fig. 5):

- Albufera National Park - from south (El Parque Natural de la Albufera)⁸
- the Turia River National Park - from north-west (El Parque Natural del Rio Turia)⁹
- the traditional garden-farming areas (La Huerta),¹⁰
- and the Mediterranean Sea

Valencia region's areal landscaping plans, based on the green surface system plan, records in its decision number 5/2014 (06.25.) the results

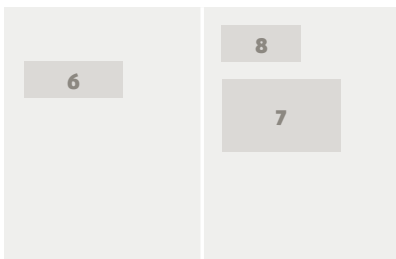
drawn in the strategy (la Ley 5/2014 de Ordenación del Territorio Urbanismo y Paisaje de la Comunidad Valenciana). By comparing the plan and the NVDI map (Fig. 6) it is clearly visible that the green surface system (Infraestructura Verde)'s framework (PlanSur), and within said framework, the Turia river is badly dwarfed by the green surface value of TuriaPark, nevertheless, recent history saw park developments that truly made this corridor navigable.

Thus, within the city, TuriaPark would be the adequate solution to interconnect the the regional ecological elements and establish the green infrastructure. This network could already connect to the outer areas on the northern section (Turia River National Park), while the eastern section holds further opportunities for developments.

Empty areas, that are urban green-network components, can be sorted into four categories, based on their age and structures: the medieval-gothic inner city's structure, the Barcelona-inspired

8 The Albufera National Park - The clearwater lake, Albufera, lies south from the city of Valencia. It consists of a 21.120 hectare water surface and its surroundings. The lake is merely separated from the sea by a strand of sand. Three channels connect the clearwater with the sea, and as a result a various biodiversity developed. High variety is typical for the entirety of the park, beside the fact that flooding technique agriculture and rice farming also survived here. The natural resources and the growing amount of tourism mean the main source of income for settlements surrounding the lake.

9 The Turia River Natural Reserve - Outside the city, the riverbed was unaffected by the relocation of the southern estuary. This natural riverbed enjoys protection on 4.692 hectares. Due to the flooding type of agricultural practices in the area the riverbed is rarely full, however, due to the large fluctuation of the water level the riverbed became broad. In it, aside from planting the matching vegetation a green road was formed, too.

6. ábra/fig.:

Valencia város NDVI (Normalized Difference Vegetation Index) térképe / Valencia's NDVI (Normalized Difference Vegetation Index) map

(FORRÁS/SOURCE:

[HTTPS://WECHOOSE THE MOON. ES](https://wechoosethemoon.es) BY JORGE GARCÍA TÍSCAR, PHD CANDIDATE AT UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA)

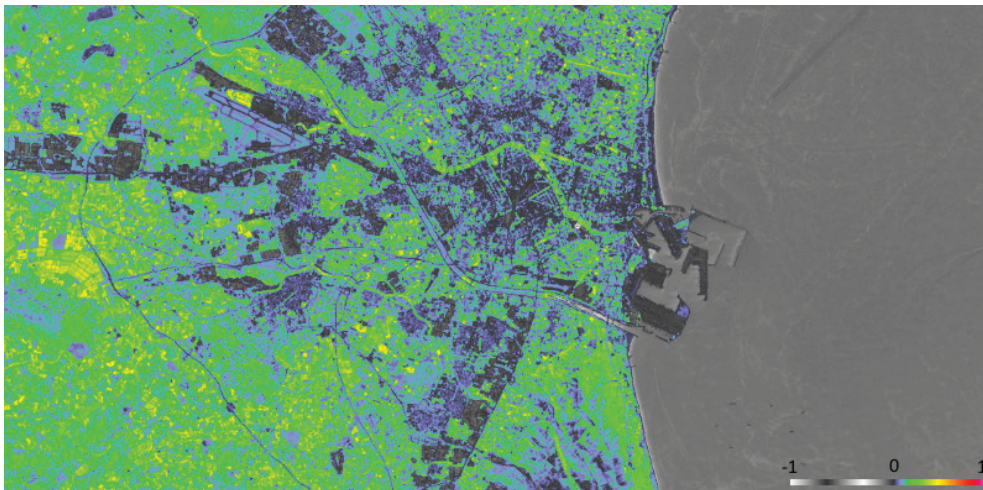
7. ábra/fig.:

A Turia park funkcionális vázlata / Turia Park's functional draft and segments (2016) (SAJÁT SZERKESZTÉS / AUTHOR'S OWN WORK)

8. ábra/fig.:

Zöldfelület, burkolatok és a beépítettség alakulása / Green surfaces, pavements and changes in built-up density (AUTHOR'S OWN

TABLE, BASED ON THE DOCUMENTS OF EL TURIA Y LA CIUDAD DE VALENCIA, (CTAV) 1990)

déli Turia-meder korántsem rendelkezik olyan zöldfelületi értékkel, mint a TuriaPark, és a közelmúltban megvalósult északi parkfejlesztések valóban átjárhatóvá teszik ezt a folyosót.

A városon belül tehát a térségi ökológiai hálózati elemek összekötésére, a zöld infrastruktúra kialakítására a Turia park lenne alkalmas, amely az északi szakaszon már kapcsolódik a külső területekkel (Turia folyó Nemzeti park), keleten pedig további fejlődési lehetőségeket rejt.

A városi zöldhálózatot alkotó szabadtereket koruk és szerkezetük alapján négy kategóriába sorolhatjuk: a középkori-gótikus belváros sűrű szöve, a barcelonai mintájú bővítés szabályos hálójá, a modernista struktúrák és a legújabb kori kiegészítések, humanizálások. Jelenleg Valenciában az egy főre jutó zöldhálózat aránya különböző adatok alapján 6,4-7,3 m²/lakos, ami a nemzetközi ajánlások¹¹ 9 m²/fő értékéhez képest alacsony. A sűrű városi területeken nem alakult ki jelentős zöldhálózati elem.

Minden szempontból a Turia folyó elterelésével felszabadult területen megvalósított park a zöld folyam, azaz a városi zöldhálózat fejlesztésének legfontosabb mozzanata. Az új folyómeder és torkolat tervezésének kezdete (1958) és a park megvalósításáról való döntés

(1981) között két évtized telt el. A lineáris park révén a természetes átszellőző folyosó megmaradt, és magas biológiai aktivitású zöldfelület jött létre, amely a város zöldfelületi rendszerének gerincét képezi, s a várost kelet-nyugati irányban összekapcsolja. A Turia park teret ad a gyalogos és kerékpáros közlekedésnek, a városi rekreációnak és a szabadterei sportnak, magas esztétikai és környezeti minőséggel.¹² A 9 kilométer hosszú zöld folyam városklíma kiegyenlítő szerepe, s ennek révén egészségügyi előnyei vitathatatlanok. A terület különleges értéke, hogy az épített rakpartok miatt a forgalomhoz képest 4-5 méterrel lejjebb lévő térszín mentes a városi zajtól.

A tervezés során különböző funkciójú szakaszokat hoztak létre a kapcsolódó városrészek adottságai alapján (7. ábra), s így egy multifunkcionális lineáris park jött létre, amely az akkori városi társadalmi igényeket ki tudta elégíteni, és az elmúlt 35 évben is rugalmasan alkalmazkodott a változásokhoz. Mivel a parkot a társadalmi összefogás hívta életre, a tervezés és kialakítás során többször is lakossági egyeztetésekre került sor, s ennek révén a terület használhatósága került előtérbe.

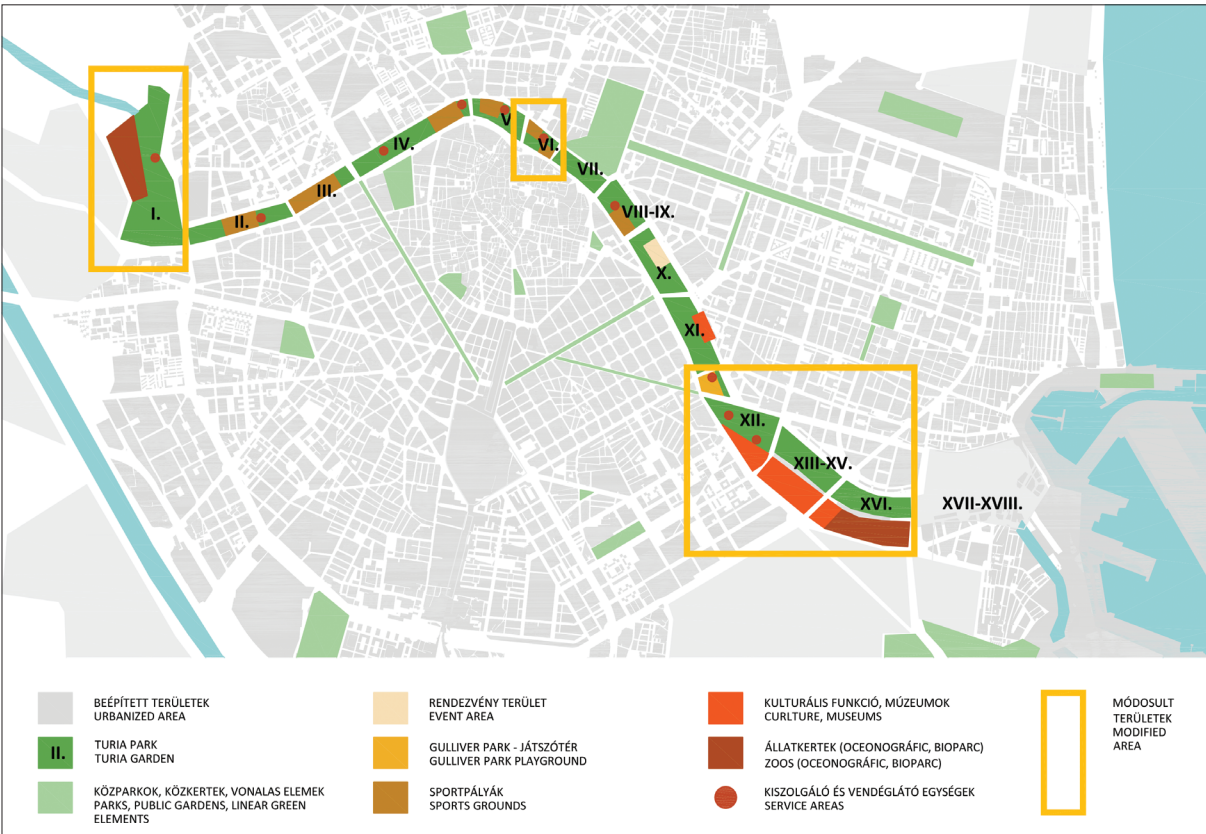
Az eredeti, Bofill által jegyzett, neoklasszicista formavilágú terv csekély

10 Huerta - A latin 'hortus', azaz kert szóból származó névvel a Spanyolországban és Portugáliában elterjedt termékeny, kertművelés alá vont, jellemzően öntözött területeket illetik. A huertákon a legkülönbözőbb zöldségek és gyümölcsök termesztése folyik, tradicionálisan családi gazdaság formájában.

11 az Egészségügyi Világszervezet (WHO) ajánlása közpark, közkert ellátottságra 2014-ben

12 En relaciónal potencial de una infraestructura verde urbana en Valencia, José Fariña: Infraestructura verde. En: <http://elblogdefarina.blogspot.com.es/2011/07/infraestructura-verde.html>

	zöldfelületi arány (%)	beépítettség (%)	burkolat, sportterület (%)	területnagyság (ha)
Első koncepció (1982)	~80	~2	~18	~166
Megvalósult állapot (1991)	48	3	49	104,33
Jelenlegi állapot (2016)	50	3	47	124,33

extension and its symmetrical web, the modernist structural elements and the newest, humanizing additions. Currently, the green network area per person ratio in the Valencian region is 6.4-7.3 square meters per resident, based on various data, which is low compared to the internationally recommended¹¹ 9 square meters per person ratio. In the dense urban areas no significant green network elements have been formed.

Considering all aspects, the most important moment of the urban green network development is the park, established in the place of the dried out riverbed of the Turia. Two decades went by between the start of the new estuary's planning (1958) and the making of the decision about building the park (1981). Because of the park's linear style, the natural draft channel prevailed and a green surface emerged with high biological activity, one that provides the backbone of the city's green surface network, and connects the city's east and west ends. Turia Park offers a space

for outdoor sports, providing a high level of aesthetic and environmental quality. The climate-equalizing effect and the health benefits of the 9 kilometer long green-flow are inarguable.¹² A special value of the area is that it is 4-5 meters lower than the artificial river bankings, and is thus free of urban noise.

During the planning, various segments were made with various functions, matching with the respective city segments (Fig. 7), thus a multifunctional, linear park was built which could meet the urban-social requirements of the time. In the past 35 years the park could adapt to the changes in a flexible manner. As it was called to life by a social collaboration, multiple residential meetings were held during the planning and the execution phases, through which the usability of the area received focus.

The original, Bofill-edited, neoclassicist plan displayed low amounts of functional variety. It was progressive, however, that the system for negotiating with

10 Huerta - derived from the Latin word "hortus" (garden), it is the name of fertile, cultivated and typically watered areas, typical in Spain and Portugal. Huertas see a high variety. In growing produce: fruits and vegetables are grown, traditionally in a family business.

11 The World Health Organization's (WHO) suggestions for public parks and public gardens' supply in 2014.

12 En relación potencial de una infraestructura verde urbana en Valencia, José Fariña: Infraestructura verde. En: <http://elblogdefarina.blogspot.com.es/2011/07/infraestructura-verde.html>

funkcionális változatosságot mutatott. Előremutató volt azonban a lakossági tervezgetés rendszere, az intézményi funkciók, pl. állatkert és sportpályák elhelyezésének szakmai alátámasztása, a kerékpárút-nyomvonal,¹³ a szakmai szervezetek véleményének figyelembe vétele az öshonos, helyi klímának megfelelő növények használatára. A tervet ért kritikák miatt végül a hidak által szakaszolt 16, téglalap alakú parkrészletet nyolc valenciai tervezőcsapat tervezte.¹⁴ A beépítettség felső határát 3%-ban határozták meg.

A megvalósítás 1985 és 1991 között zajlott, ám a park egyes szakaszai folyamatosan alakultak:

- A jövőbeli állatkert helyét a nyugati, I. szakasz területén határozták meg, több mesterséges sziget létesítésével, a meder kiszélesedő részén. Az állatkert (Biopark) és a Cabecera park 2002 és 2005 között épült meg, formai kialakításában az előzetes tervektől jelentős eltéréssel.
- A II. szakaszon a víz útját bemutató látványos építmények jöttek létre, amelyek fenntarthatósági problémák miatt igen hamar leromlottak. A Cabecera park kialakítása során a területet az új parkrésszel összekötő zöldfelületi elemekkel tagolták, s ezzel változatosabb zöldfelület jött létre.
- A III. szakaszon megvalósult a tervezett sportközpont, 4000 férőhelyes lelátóval, nemzetközi versenyek rendezésére alkalmas sportpályákkal.
- A IV. szakaszon jelentős zöldfelület ellensúlyozza a sportpályák burkolt felületeit, az erdőtársulást imitáló növényzet mellett egy rögbipálya kapott itt helyet.
- Az V-VI-VII. szakaszon az eredeti terv szerinti négy, a teljes parkszélességet

elfoglaló futballpálya helyett 2012-re csak két pálya épült, míg a park másik része ligetes karaktert, sétaúthálózatot kapott a szabad parkhasználat és az aktív zöldfelület növelése érdekében.

- A VIII-IX. szakasz részben rendezvényterület, részben árnyas pihenő, amely a 1990-es kialakítása óta szinte folyamatosan vásároknak, fesztiváloknak ad otthont.
- Az eredeti tervek alapján egyedül a X-XI. szakasz valósult meg, neoklasszista stílusban. Itt kapott helyett a Palau de Musica épülete, míg a szimmetrikus szerkesztésű zöldfelületet reprezentatív vízmedencék, burkolatok, oszlopsorok tagolják.
- Az egyik legnagyobb változás a legelső koncepcióhoz képest a XII. szakasz, a Gulliver park. Itt az 1989-es tervek szerint kalandjátszótér és kiszolgáló épületek épültek. A park az óriási fekvő Gulliver szobor, ami mászóka és csúszda egyszerre.
- A XIII-XIV-XV. szakaszokon az eredeti tervekben zöldfelület és sportterület szerepelt. A parksáv két oldalán új beépítésnek adott lehetőséget a párhuzamosan készülő településrendezési terv. Valencia városfejlesztési célként fogalmazta meg, hogy Európa turisztikai térképére is felkerüljön, s ehhez egyedi, landmarkszerű épületet terveztek. Így született meg egy múzeum, majd ebből kinőve a Ciudad de las Artes y las Ciencias – a Művészetek és Tudományok Városa ötlete, de az új intézmények nem a zöld folyamba épültek bele, hanem a park déli oldalára tervezett, beépítésre szánt területre kerültek 1995-2010 között. A fejlesztéssel Valencia új turisztikai vonzerővel gazdagodott, ám az épületek kihasználtsága korántsem teljes,

13 1982-ben a nem motorizált közlekedés preferálása, a gyalogos és kerékpáros utak kialakítása úttörő jellegű volt.

14 *El Turia y la ciudad de Valencia. Propuestas y proyectos de utilización del viejo cauce como parque urbano 1979-1990 por Vetges Tu Mediterrània SLP y Pilar de Insausti. Trabajo patrocinado por el Colegio Territorial de Arquitectos de Valencia (CTAV) 1990*

the residents was used, that the institutional functions (placement of the zoo and sporting facilities was based on professional opinions), that the bike lanes were developed,¹³ that the opinions of relevant organizations were also taken into account regarding the vegetation to be used should be native plants, fitting the local climate. Due to the received criticism, finally the 16 rectangular park sections, separated from each other by the bridges, were designed by eight different Valencian architectural teams.¹⁴ The building-up coverage was limited at maximum 3%.

The execution was ongoing between 1985 and 1991, with some sections of the park that had undergone continuous changes:

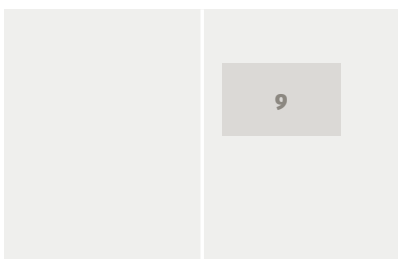
- The future zoo's location was designated to the western, I. section area, by forming multiple artificial islands in the broader part of the riverbed. The zoo (Biopark) and the Cabacera park was built between 2002 and 2005, finally largely differing from the previous plans.
- In section II. highly visual structures were built that display the course of water. Due to sustainability issues these quickly degraded.
- The planned sports center was established in section III., a platform for 4000 spectators, as well as sports fields able to host international-level events.
- In section IV., a significantly sized green surface counterbalances the paved surfaces of the sport facilities. Beside the vegetation imitating a forest-like ecosystem a rugby field was established.
- In sections V-VI-VII. two football fields were formed by 2012, instead of the previously planned four, while the other side of this park was given an

airy character with a network of footpaths, to promote free park usage and the active growing of the green surface.

- Sections VIII-IX are partly events spaces, partly shaded recreational areas. This has been the venue for fairs and festivals almost continuously since the exhibition in 1990.
- Only the X-XI sections have been built in the neoclassicist fashion, based on the original plans. This area hosts the building of Palau de Musica, while the symmetrically arranged green surface is segmented by pools, pavements and rows of columns.
- One of the most major alterations compared to the first concept can be found in section XII., Gulliver park. Here, according to the plans of 1989, an adventure park and its supporting facilities were built. The park is an immense Gulliver statue, which is a climbing playground element and a slide at the same time.
- In the original plan, sections XIII-XIV-XV were green surfaces and sporting areas. On the sides of the park area two building concepts were made possible by the urban remodeling plan, running parallel with the park-building project. The Valencian city management set the aim to position itself on Europe's touristic map. To do this, unique, landmark-style buildings were planned. This was the birth of a museum, which then sprouted the idea of the Ciudad de las Artes y las Ciencias (the city of arts and sciences), however the new buildings were not integrated into the green flow, but were positioned to the building area on the south side of the park between 1995 and 2010. The development

13 In 1982, the positive opinion about non-motorised traffic, and the concept of cycling and walking roads was a pioneer concept.

14 *El Turia y la ciudad de Valencia. Propuestas y proyectos de utilización del viejo cauce como parque urbano 1979-1990 por Vetges Tu Mediterrània SLP y Pilar de Insausti. Trabajo patrocinado por el Colegio Territorial de Arquitectos de Valencia (CTAV) 1990*

9. ábra/fig.:
Valencia zöldhálózati
rendszere / Draft of
Valencia's green network
system
(SAJÁT SZERKESZTÉS /
AUTHOR'S OWN WORK)

az építkezés szinte regionális csődöt okozott, és a fenntartás máig nagy terhet jelent a városnak.

- A tervezett XVI-XVIII. szakasz, a 80-as évek terve a város északi strandjáiig érő parkkal máig nem valósult meg.

- 2010 után a teljes parkot érintően három fejlesztéscsoport valósult meg: a kerékpárforgalmat a gyalogosoktól különválasztották új úthálózattal és feljárókkal, megvalósult a korszerű futópálya, és ehhez kapcsolódóan kisebb kültéri edzőterületek létesültek.

A fenti összegzésből kitűnik, hogy a park tényleg multifunkcionálissá vált, a város-lakók széles rétegének nyújt teret a napi parkhasználatra, és a növekvő igényeknek is megfelel. A legfontosabb a város-lakók számára pont ez a sokszínűség, és a funkcionális kínálat gazdagítása, amely azonban nem a zöldfelület rovására valósult meg (a beépítettség továbbra is 3% alatti). A park lineáris szerkezete lehetővé teszi az egyes funkciók elérését akár nagyobb tömegek számára (rendezvények, sportesemények) is a park többi használatjának zavarása nélkül.

A parkban nagy szerepet kap a sport, tehát nagy területeket szenteltek a különböző pályáknak, s így a teljes terület 4,7%-át, a burkolt felületek közel 10%-át ezek teszik ki (futball, baseball, rögbi, kerékpár, futás, edzés, utcai sportok).

A gazdasági válság miatt bekövetkezett fejlesztési szünet lehetőséget adott arra, hogy újra átgondolják a stratégiát és szabályozást. A tettek szintjén a XX.

század végi, legújabb zöldfelületi fejlesztések nagy része a korábbi terveken alapulnak, de néhány korábban tervezett elem máig nem valósult meg. A jelenlegi állapot vázlata (9. ábra) mégis egy erős, a Turia parkra épülő rendszert mutat.

A ZÖLDHÁLÓZAT ÉS ZÖLD-INFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEI

A zöldhálózati rendszer és a zöldinfrastruktúra fejlesztésére a városon belül a barnamezős, alulhasznosított és funkcióváltás előtt álló területek zöldfelületi hasznosítása ad lehetőséget. Eerre részben a Turia park korábban is tervezett meghosszabbítása ad lehetőséget, részben a beépítés által már körbezárt, déli huerták egy részének megtartása, zöldfelületi hasznosítása és összeköttetés megteremtése az Albufera Nemzeti parkkal. A fejlesztési irányok tehát a tenger és az édesvíz, a Földközi-tenger partján lévő fövény és ennek északi folytatásai, illetve az Albufera Nemzeti park és a környezetének hagyományos rizstermelő földjei és vizes élőhelyei dél felé (12. ábra).

A TENGERPARTI KAPCSOLAT KIALAKÍTÁSA

A XVII-XVIII. Turia park-szakasz megvalósítása és a Park meghosszabbítása a kikötőig a zöldhálózat-fejlesztésben nem új gondolat. A tengerpart

enriched Valencia with a new touristic attraction, however the buildings are not utilized to their fullest; the building project nearly caused a regional bankruptcy, and sustaining it poses a great burden for the city even today.

- The planned XVI-XVIII. sections aiming to reach the city's northern beach remains unbuilt to present day.
- After 2010, three groups of developments were executed that have an effect on the entire park: pedestrian traffic was separated from cycling traffic by a new road network and accesses; a modern running track was built, and in connection, smaller training facilities have been constructed as well.

As it can be seen in the summary above, the park has indeed become multi-functional. It provides a space for the city dwellers for daily use and meets the growing requirements. The residents see this versatility as the crucial value, and the richness of the functional services which does not affect

the size of the green surfaces negatively (built-up ratio is still under 3%). The linear structure of the park allows its individual functions to be reached by large masses (e.g. sport events) without disturbing other visitors of the park.

Sport is given a major role within the park, thus large areas have been dedicated to sports fields and tracks - they amount to some 4.7% of the entire park area and nearly 10% of the paved areas (football, baseball, rugby, cycling, running, exercising, street sports).

The developmental hiatus caused by the financial crisis provided an opportunity for decision makers to rethink the strategies and regulations. From the aspect of actions the latest green-surface developments are based on plans from the late 20th century, however, some formerly planned elements have never been made into reality. The draft of the current state (Fig. 9) still shows a strong, Turia Park based system.

Developing the green network system and the green infrastructure can be

és a belváros összekötése minden tervben szerepelt az 1980-as évek óta. A kikötő azonban olyan fontos gazdasági tényező a városban, hogy működésének ellehetetlenítése, területvesztése nem érdeke senkinek. A Turia egykori torkolata körül működő nagy forgalmú teherkikötő területe magántulajdonon, a teherkikötő nagy teherdarui, rakpartjai délre fejlődnek, ahol a szárazföldi logisztika is jobban megoldható.

A park tervezett XVI. szakasza máig vizes, növényzettel borított terület, részben csapadékvíz, részben tengervíz tölti ki az egykori medret. A part melletti, egykori teherpályaudvar és tartálpark 2006-ban megszűnt, de a korábbi fejlesztési elképzelések helyett a Forma-1-es utcai pálya burkolatrendszerre épült meg. A Forma-1 versenynaptárából azonban kikerült Valencia, s azóta a terület üresen áll. Újra lehet tehát gondolni a hiányzó parkszakasz kialakítását.

A jelenlegi tervek szerint a tervezett zöldfelület mellett a területen 50%-os beépítésű lakó- és iroda-

házas egység jöhet létre, a kikötő felé egy újabb landmarkszerű kettős toronnyal. A zöldfelületi funkciók elsősorban a lakók rekreációs igényeit szolgálnák ki, és a tengerparttal, a gyalogosbaráttá tett régi kikötővel kötnék össze a meglévő parkot és egyben a belvárost. Ma a területrész felhagyott, részben lezárt, a gazdasági helyzet és erőviszonyok miatt elképzelhető, hogy a közeljövő sem hoz változást, és a 35 éve tervezett, utolsónak maradt Turia park-szakasz még mindig nem jön létre.

A TÉRSÉG LEGNAGYOBB ÉDESVÍZI TAVÁHOZ VEZETŐ ZÖLD ÚT

A városi zöld folyam tengeri és külterületi zöldfelületekhez való csatlakozására, zöldinfrastruktúra fejlesztésre a másik lehetőség a déli kertek (Natzaret, Huerta la Punta) és az Albufera Nemzeti park felé adódik. A városi kerékpárút-hálózattal a déli védett terület megközelítése a lakott és a kikötő

10. ábra/fig.:
Valencia zöldfelületi
rendszerbe
kapcsolható
barnamezős területei
/ The development
opportunities of the
green network and
green infrastructures
(SAJÁT SZERKESZTÉS /
AUTHOR'S OWN WORK)

executed on brownfields, underutilized areas and lands in functional transitions. This is partly possible via the previously planned elongating of the Turia park, partly through the retaining of the southern Huertas (already enclosed because of constructions), the utilizing of these areas in the sense of green surfaces, and establishing the connection with the Albufera National park. Thus, the directions of developments are the sea and the clearwater, the sandy beach of the Mediterranean and its northern continuations, as well as the Albufera National park and its environment's rice fields and watery habitations in the south. (Fig. 12.)

FORMING THE COASTAL CONNECTION

Executing the XVII. and the XVIII. Turia Park sections and elongating the park to the port is not a novel concept in terms of green network developing. Connecting the coast and the inner city has been presented in every plan since the 1980s. However, the port is such a crucial factor in the city's economy that making its operation impossible is not an objective of any party. The former estuary of the Turia river hosts the large-traffic cargo port, its area is privately owned. The cargo cranes and bankings are developing toward the south, where land transport can be easier established. The planned section XVI is wet to present day, covered by vegetation, partly rainwater and partly

seawater fill up the previous bed. The formerly used cargo train terminal and container park was closed down in 2006, but instead of the earlier concepts for developments, the Formula 1 street track pavement was built. However, Valencia is no longer in the race agenda of Formula 1, and as such, the area has been abandoned. As a result, the building of the missing coastal section can be replanned.

According to current plans, beside the green surface a 50% built-up ratio residential/office building unit could be erected, with a new, landmark-like double tower overlooking the port. The green-surface functions would primarily serve the residents' needs. They are intended to connect the inner city with the park, the now pedestrian-friendly port and the coast. Presently the area is abandoned: due to the economical situations and the political power struggle it seems likely that no changes will take place in the foreseeable future, and the last development (planned 35 years) ago, the Turia Park, will not see implementation.

THE GREEN ROAD TO THE REGION'S LARGEST CLEARWATER LAKE

To connect the urban green flow with sea- and remote green surfaces, and to further develop the green infrastructure another opportunity is also available: shifting towards the southern gardens (Natzaret, Huerta la Punta) and the Albufera National Park. Approaching the southern

által használt területek kerülgetésével lehetséges, amely főleg a déli kertek területén nehézkes. A város egyik fő turisztikai látványosságát és rekreációs célpontját jelentő Albufera-tó elérhetőségének javítása a város egyik célja.

A beépítések és az infrastruktúrázónák által körbezárt déli kertes területek lehetőséget jelentenek a zöldinfrastruktúra fejlesztésére, s egyben a térségben érdekes és egyedülálló évezredes tájhasználat (huerta) megtartására és bemutatására. A Turia park XVII. és XVIII. szakaszához képest itt a stratégiai célok és a tervek összhangja nem teljes. Elvileg a huerták megőrzése elsődleges cél, ami egyúttal a hagyományos családi földművelő életforma megtartását is jelenti. A városi területigény azonban egyes kertes térségek számára elkerülhetetlenül a megsemmisülést jelenti.

A legfrissebb hírek szerint a kikötő szárazföldi logisztikai bázisának terjeszkedése valósulhat meg a közeljövőben Natzalet és a Huerta la Punta területén, így 750.000 m² huerta, kertség semmisül meg, ami a városközeli kertségek mintegy fele. Nem tudni, hogy ezen az áron esetleg az északi részen megvalósul-e a Turia park tervezett XVII-XVIII. szakasza, hiszen a kikötő így felhagyhatja és átadhatja a még megmaradt északi üzemszéleit (10. ábra).

KÖVETKEZTETÉSEK, JÖVŐKÉP

Valencia város életében hatalmas változást hozott egy olyan várospolitikai döntés, amely megosztotta a társadalmat és gazdaságilag is nehéz volt felvállalni. Az eltelt 35 év távlatában egyértelműen látszik, hogy ez a döntés a város kiemelkedését jelentette, a zöldfelület

az életminőség és az általános környezeti állapot javulását eredményezte.

Mára a város életében ekkora változást hozó beavatkozás már nem várható, a kialakult beépítésben a foghíjak, alulhasznosított területek és feleslegessé váló vagy kiváltható infrastruktúra-elemek területe hasznosulhat zöldfelületként. A város településrendezési eszközeinek felülvizsgálata most folyik, és remélhetőleg a térségi tervekben megfogalmazott elveknek megfelelően a zöldfolyosók megtartása és kiegészítése prioritást fog élvezni és az Organización Mundial de la Salud (OMS) ajánlásnak megfelelő 9-10 m²/lakos zöldfelületi arány elérése is fontos cél lesz.

Amennyiben megvalósul a Turia park összekötése a tengerparttal és a régi kikötővel (egyben annak rehabilitációja is befejeződik), akkor Valencia „nagyparkja” hosszú távon biztosítani tudja a lakók számára a kikapcsolódást, sportolást, rekreációt és a tiszta levegőt. A déli zöldfelületi fejlesztés a városközeli Albufera Nemzeti parkhoz jelentene fontos kapcsolatot.

Tervi szinten (pályázatok, előkészítések, koncepciók) a tervezett zöldfelületek mindegyike jól előkészített, több alternatíva áll rendelkezésre. Az elképzelések előremutatóak és valós hiányok pótlását szolgálnák a meglévő zöldfelületi rendszerben. A megvalósulásuk esetén a városi zöldinfrastruktúrában minőségi változás állna be, hiszen az összekötő és befejező elemek a ma még egymástól elszigetelt városrészek és zöldfelületek közötti gyalogos és kerékpáros közlekedést is biztosítanák a zöldfelületi folytonosság mellett. Azonban elképzelhető, hogy a gazdasági szempontok egyik vagy másik terület átalakítását nem teszik lehetővé, aminek hatásait a jövőben a városlakók fogják megérezni.

protected area is possible via the urban cycling-road network, bypassing residential areas and the port. This is a difficult task mainly in the southern garden areas. Improving the approachability of the city's possibly most prominent touristic site and recreational place, Albufera lake, is one of the aims of the city management.

The constructions and the southern gardens enclosed by infrastructural zones provide the opportunity to develop the green infrastructure while retaining and being able to present the unique and historically valuable landscaping (huertas). Compared to the Turia Park's XVII. and XVIII. sections, here the strategic aims and plans' harmony is incomplete. Theoretically, preserving the huertas is the prior goal, which would mean the retaining of the traditional family-farming lifestyle. The urban area requirements, however, mean the inevitable destruction of some garden areas.

According to the latest news, expansion of the port's land-based logistics base may be implemented in the near future in the Natzaret and Huerta la Punta areas, thus 750,000 m² huertas would be destroyed, which amounts to roughly half of the garden areas close to the city.

It is yet unknown whether the planned XVII-XVIII. sections of the Turia Park will be built, as this way the port can decline from its ownership of the remaining northern industrial facilities (Fig. 10).

CONCLUSIONS AND VISIONS

By present day, a change of such magnitude cannot be expected. In the existing constructions the empty lots, underutilized spaces and unused or replaceable

areas can be used as green surfaces. The reviewing of the city's landscaping tools is in progress and, hopefully, retaining and expanding the green corridors will gain priority, as is stated in the regional plans for doing so. The OMS (Organización Mundial de la Salud) recommends a 9-10 square meter-per-person green surface ratio, reaching this number will be an important goal.

If the Turia Park - coast - old port connection becomes successfully established Valencia's "long park" will be able to ensure the relaxation, sports and recreation to its residents for a long term, as well as supply them with clean air. The southern green surface development would mean an important connection to the Albufera National Park, lying close to the city.

On the level of plans (tenders, pre-processings, concepts) all green surfaces are well prepared, many alternatives are available for use. The concepts are progressive and serve the replacement of real shortcomings of the currently existing green surface system. In case of their implementation a rise of quality would occur in the urban green infrastructure, as the connecting and finishing elements would solve the problem of pedestrian and cycling traffic between the isolated parts of the city and the green areas, aside of providing a constant feel of green surfaces. However, it is possible that the economical aspects will not allow some of the modifications of said areas, the effects of which the city dwellers will have to bear in the future. ●